

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

№ 83 (1305)

Серада, 15 кастрычніка 1958 года

Цана 40 кап.

УМОВА І ЗАРУКА ТВОРЧЫХ ПОСПЕХАЎ

Найвялікшыя сусветна-гістарычныя змены адбыліся на працягу апошняга саракагоддзя на прасторах нашай Радзімы. У выніку Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі ў нас нарадзілася новае, сацыялістычнае грамадства. Гэтае грамадства, падобнае якому нічога раней не было ў гісторыі чалавечства, паспяхова вытрымала выпрабаванне часам, даказала сваю жыццяздольнасць, умацавалася і паспяхова развілася. Барацьба за новыя поспехі ў развіцці сацыялістычнага грамадства, барацьба за далейшае выхаванне людзей нашай краіны не праходзіць, вядома, у нейкіх ілюзорна-спакійных умовах. Гэтая барацьба вядзецца ў канкрэтных абставінах, ва ўмовах пераходнага разнастайнага пераходу ад неадапаваных, у шматлікіх пошуках. І ў гэтым — яе веліч, у гэтым і арысць праўдлівага таленавіцтва і гераізму савецкага чалавека.

Праўдзана адлюстраванне ў мастацкіх вобразах рэчаіснасці нашага часу, яе характэрныя глыбінныя працэсы — пачасная, але і доволі нялёгкае задача, якая вымагае ад творца работніка, акрамя таленту, вялікіх ведаў, дасканалай тэарэтычнай падрыхтоўкі. Хто б гэта ні быў — пісьменнік, кампазітар, мастак ці акцёр, — ад яго патрабавання не бяспраснае фактаграфія рэчаіснасці, а яе вобразнае, глыбокаідейнае і глыбокамастацкае ўвасабленне. Патрабаванні, высокая арудыраванасць савецкага творцы, глядзяч ці слухач жа прыняць прыхільна толькі той мастацкай твор, у якім увасаблены ў жывых вобразах непаўторныя рысы эпохі, ёсць выразнае светаадчуванне, даецца асвятленне перспектывы імянінны і надзеі. Твор жа, які створаны без дастаткова ведання законаў жыцця і які нічога не вучыць і ні да чаго не заклікае, не сустрае прыхільнасці, ён будзе асуджаны і забыты. Вось чаму ў мэтах далейшага павышэння ідэйна-мастацкага ўзроўню творчасці нашых работнікаў мастацтва літаратуры неабходна працягваць стаўленне ўвагі да іх палітычнага выхавання, да іх тэарэтычнай загартоўкі.

У творчых арганізацыях нашай рэспублікі, як і ўсюды, пачаўся новы навучальны год у сетцы партыйнай асветы. Значная колькасць творчых работнікаў выкаала жаданне вывучаць тэорыю марксісцка-ленінскай эстэтыкі. Лекторы па эстэтыцы працуюць у Савезе мастакоў, у тэатры оперы і балету. Адбыліся першыя заняткі па эстэтыцы ў семінарах Савеза кампазітараў, тэатра імя Янкі Купалы. У большасці творчых калектываў створаны таксама туркі па вывучэнню пытанняў бягучай палітыкі. У планах работы туркі бягучай палітыкі, які існуе пры тэатры імя Янкі Купалы, — шэраг цікавых тэм. Так, тут знойдуць шырокае абмеркаванне надзвычайна пытанні культуры і мастацкага жыцця нашай краіны, будучы, у прыватнасці, разгледзіць вынікі нядаўняй Усесяюзнай тэатральнай канферэнцыі.

Змястоўна і цікавыя заняткі семінараў маюць быць у Савезе пісьменнікаў БССР. Тут вырашаны вывучаць у гэтым годзе пытанні эканамічна-сацыялістычнай прамысловасці. Планаўчыя лекцыі вучоных, спецыялістаў прамысловасці, шырокае абмеркаванне праслаўных тэм, прадбачаюцца выходы на фабрыкі і заводы з мэтай дэталёвага азнаямлення на месцах з пытаннямі эканомікі.

Нарціны калгаснага пчаляра

Яшчэ ў дзіцячыя гады ў Мікалая Васільевіча Боханна зарадзілася мара стаць мастаком. Выхада, былая, на луг ці ў поле ў час жніва: якая любата навокалі і такое з'яўляецца жаданне адлюстраванне ўсё гэта харастова, усю прыгажосць убачанага, што рука з алоўкам міжвола цягнецца да аркуша паперы. А праз два-тры дні юнак паказвае ўжо сваім сябрам і знаёмым карціну. Паглядзіць бацька на Мікалая, а потым на карціну, уздыхне і скажа:

— Кідай ты, сыночку, алоўка, хлеба ім не заробіш: не такі цяпер час...

Креўдзяна станаўліва хлопчыку ад такіх горкіх слоў. Але бацька гаварыў шырока працу: час быў цяжкі. Уладзі беларускай Польшчы не давалі прастору народным талентам, у зародку душылі іх. Дзіцячым такім бедным слязінічкім юнаку, як Мікалай Бохан, былі зачыненыя дзверы ў навуку. А тут яшчэ прыгатавала да зямлі невыносная нястача. Патрэбны былі кавалкі хлеба, значыць, ідзі ў шукай.

І Мікалай ішоў на заробкі. Але нішто не магло адарваць яго ад любімага занятку. Увесь свой вольны час, хаця яго было вельмі мала, юнак праводзіў за малюваннем. Яшчэ

да прыходу Савецкай улады ў Заходнюю Беларусь Мікалай стварыў шэраг карцін, якімі захапляліся яго аднакласніцы. Лепшыя з іх: «Маленкія рыбалоўцы», «Варозавы гай», «Хата рыбака» і іншыя добра захаваліся і цяпер знаходзяцца ў хатняй галерэі Мікалая Васільевіча Боханна. Тут жа вышэсаны і выкананы ім рэпрадукцыі з шырока вядомых карцін рускіх мастакоў-класікаў.

Адыйшы ў нябывалы цяжкіх гады павашэння польскіх паноў на тэрыторыі Заходняй Беларусі, Светлае, шчаслівае жыццё прынёс Савецкая ўлада прастому селяніну Мікалаю Васільевічу Бохану ў яго роднай вёсцы Зевіна Іванскага сельсавета была створана адна з паловаўных брыгад калгаса «Рассвет».

Бохану было даручана дзяліцца са калгаснай пчолапасекай. Нягледзячы на ​​занятасці і немагдзеным ўзрост, Мікалай Васільевіч з ранейшым запалам аддаецца працы і на пасецы, і над стварэннем новых карцін. Толькі цяпер ужо зусім іншай, як і само жыццё, стала іх тэматыка. Яна абвешана пачасам вольнай калектывнай працы, глыбока раскрытае ўсю веліч змен у вёсцы за гады Савецкай улады. Най-

большай папулярнасцю ў наведвальнікаў «галерэі» тая карціна, напісаная ім у апошні час, як «Лямпачка Ільіча». «Дастаўка малака на сепаратарны пункт», «Падвесная дарога» і г. д. Мастацкая іх вартасць і надзвычайна аднарадова заслужыла высокую ацэнку на абласных выстаўках прыкладнога і вышэйшага мастацтва ў Маладзечна. Мікалай Васільевіч пяць разоў узнагароджваўся пахвальнымі граматамі, неаднарадова атрымаваў грашовыя прэміі.

— А што вы рыхтуеце ў падарунак 40-годдзю БССР?

Мікалай Васільевіч кінюць свой погляд у бок калгаснай пасецы, дзе толькі што скончыў працу, і ўсхвалявана адказвае:

— Зараз пішу дзве карціны: «Пасека аднаасобнік» і «Пасека калгасная». Мне ўзгаляецца: дзве пасекі — два неподобныя адно на другое жыцці. Першае — цёмнае, як ноч, абздоленае, другое — квітнеючае, як сад, сонечнае... А галоўнае — хочацца паказаць новага чалавека-працаўніка — стваральніка светлага, радаснага будучага. Вось гэта і будзе майм шпільным падарункам юбілею.

І. ПАНЦЯЛЕУ.

Першы абласны агляд

Кастрычнік — месяц абласных аглядаў калектываў мастацкай самадзейнасці і падрыхтоўкі іх да Дзяржаўнага мастацтва, прысвечанай саракагоддзю Беларускай ССР.

Гэты спеасаблівы паказ народнай творчасці, росквіт народнага талентаў рэспублікі адкрылі самадзейныя артысты Брэсцкіх універсітэтаў.

З 10 па 13 кастрычніка адрозу ў трох залах — клубе чыгуначнікаў, Доме афіцэраў і клубе сувязі — самадзейныя спевакі, музыканты, танцоры і дэкламатары дэманстравалі сваё майстэрства, самабытны выканавы стыль. У аглядзе прынялі ўдзел творчыя калектывы Бярэзавскага, Івацэвіцкага, Пружанскага, Жабінскага, Столінскага, Каманьскага, Ружанскага і іншых раёнаў.

Пасля Брэста абласны агляд абдуццоўна ў Гродна і Гомелі, лэйзай — астатніх абласных цэнтрах рэспублікі.

Пачын паліграфістаў

Актыўна рыхтуюцца да змяняльнай даты — 40-й гадавіны БССР — калектывы рабочых, інжынера-тэхнічных работнікаў і служачых Гродзенскай літаграфіі і Брэсцкай абласной друкарні. Яны вырашылі адзначыць гэтыя важныя працоўныя перамогі — дзятэрмінова выканаць задавы план выпуску валавой прадукцыі, даць дэкрэтыва звышпланавы прыбытак на суму больш трохсот тысяч рублёў.

Недаўна калегія Міністэрства культуры БССР і прэзідыум Беларускага рэспубліканскага камітэта прасоўваў работнікаў культуры абмеркавалі пачын рабочых і служачых Гродзенскай літаграфіі і Брэсцкай друкарні і адобрылі патрыятычную ініцыятыву.

У Кушлянах Смагонскага раёна, у доме дзекальік жыву і працаваў Ф. Багушэвіч, сёння знаходзіцца сельская бібліятэка, якая носіць імя пісьменніка-дэмакрата.

Кніжны фонд бібліятэкі павялічыцца новымі творами. Цяпер у ім каля чатырох тысяч тэм кніг. Звыш трохсот калгаснікаў сельскагаспадарчай арцелі імя Жэлінава чытаюць літаратуру сельскай бібліятэкі.

На здымку: у чытальнай зале. Чытачы С. Лепеха (злева) і Л. Саўруновіч за чытальнай літаратуры.

Фота С. Чырвінкі.

Усесяюзная тэатральная канферэнцыя

На Усесяюзнай тэатральнай канферэнцыі, якая гэтым днём закончылася, на працягу пяці дзён гарача абмяркоўваліся важнейшыя праблемы развіцця савецкага тэатра, драматургіі і тэатральнай крытыкі.

Асноўная тэма творчай размовы — як найбольшым чынам аздзейніць праграмавыя заданні партыі аб каронным павароце нашага мастацтва да сучаснасці, аб тым, як глыбей адлюстраванне на сцэне гераічны працоўны подзвіг будаўнікоў камунізма.

Гаворачы ў сваім наведвальніцкім аб'яднанні, пра традыцыі і наватарства, народны артыст СССР Ю. Завалскі закліваў, што савецкаму тэатру трэба перамацаваць наватарства, пошукі сродкаў найбольш глыбокага пранікнення ў жыццё, пазнаанне яго і адлюстраванне пазнаана ў мастацтве.

Ю. Завалскі называе найбольш таленавітых рэжысёраў савецкага тэатра — старых майстроў і моладзь, і ўздымае практычнае пытанне аб кансалідацыі, аб'яднанні творчых сіл ва Усесяюзнам тэатральным таварыстве. Ён прапануе стварыць Усесяюзнае тэатральнае саюз.

Народны артыст СССР Р. Сіманаў гаварыў аб высокім рэалізме і паэтычнай рамантыцы, якія прыліжлі і спрыяюць фарміраванню арыяна акцёрскіх індывідуальнасцей. Ён заклікае драматургаў да тэатру така творы і вобразы, якія дапамогуць новаму ўздыму акцёрскага мастацтва.

У сувязі са спрэчкамі, якія былі ў апошні перыяд па сістэме К. С. Станіслаўскага, Р. Сіманаў гаворыць, што некаторыя дзеянні тэатра аднабкова тлумачацца гэтак вучоным.

Р. Сіманаў у мэтах удасканалення спецыяльнай адукацыі прапануе арганізаваць тэатральныя школы, дзе моладзь, пачынаючы з васьмага класа, атрымае магчымасць вывучаць сцэнічныя дысцыпліны.

Многа цікавых думак было выказана і ў спрэчках.

У шэрагу выступленняў было прапанавана арганізаваць акцёрскія студыі, больш індывідуальнае маскоўскія тэатры па жанравым адзнаках (тэатр трагедыі, рэмантычнага тэатра і іншыя).

Народны артыст СССР М. Ахлопак заклікаў работнікаў тэатра шукаць новыя сцэнічныя формы для выяўлення галоўных рысаў нашай сацыялістычнай сучаснасці.

Намеснік міністра культуры РСФСР І. Кандокоў у цікавым выступленні асправаў сцягаванне Б. Лаўранова, што нібы няма «дробных» тэм у мастацтве, а ёсць толькі драбніце іх вырашэнне. І. Кандокоў слухна заўважыў, што «сямейна-бытавыя» п'есы, якімі б буйнымі катэгорыямі і вобразамі яны ні аперывалі, не могуць у значнай ступені адпавядаць галоўнай лініі развіцця нашага мастацтва, вышэйшаму грамадскаму прызначэнню літаратуры і мастацтва. Трэба вітаць такі драматургаў і дзеячоў тэатра, якія імкнучыся быць на перадым краі нашага мастацтва, дапамагаюць народу, партыі ў вырашэнні галоўных праблем сучаснага этапа камуністычнага будаўніцтва.

Закранутыя пытанні дзейнасці беларускіх тэатраў і драматургаў. З наведвальніцтвам на гэту тэму выступіў намеснік міністра культуры БССР Я. Шахароўскі.

У асноўных накідах на канферэнцыі ў ліку лепшых твораў і вобразаў былі названы «Галоўная стэжка» К. Губаравіча, «Выбачцеся, калі ласка!» А. Макавіча, вобраз Бастанціна Зялёнова, а сярэд таленавітых маладых рэжысёраў Б. Зрын (тэатр імя Янкі Купалы). Выказаны крытычныя заў-

вагі па п'есе «У ціхім завулку» А. Маўзона і па артыкулу В. Масленікава на тэму тэатральна-дэкарацыйнага мастацтва.

З прамоваў на канферэнцыі выступіла дэпутат савецкай прэсудыі член прэзідыума і сакратар ЦК КПСС К. А. Фурава. Тав. Фурава зачытала прывітанне канферэнцыі ад Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Догля, бурны апладысменты ўсіх прысутных былі адказам на прывітанне Цэнтральнага Камітэта КПСС.

У прывітанні ЦК падкрэслена, што Камуністычная партыя высокая цэнціць заслугі работнікаў савецкага тэатра ў справе камуністычнага выхавання працоўных, адначасна актыўна ўдзел драматургаў, рэжысёраў і акцёрў у фарміраванні духоўнага аблічча савецкага чалавека — будаўніка камунізма. Створаны хвалючыя спектаклі, прасякнутыя духам савецкага патрыятызму і партыйнай страснасцю. Савецкае тэатральнае мастацтва, якому не ўласцівы фармалістычны захваленні і ўсякія іншыя адступленні ад прынцыпаў сацыялістычнага рэалізму, стала сапраўды народным мастацтвам, якое нясе ў масы самыя прагрэсіўныя ідэі сацыялізма, міру і дэмакратыі.

«Цяпер, — сказала ў прывітанні, — калі ўвесь савецкі народ напярэдадні XXI з'езду Камуністычнай партыі ахоплен магутным уздымам палітычнай і вытворчай актыўнасці і ў горадцы падвздожыць вынікі гераічных спраў, здзейсненых за апошнія гады, намачае велічыню перспектывы на будучыню, перад работнікамі тэатральнага мастацтва паўстаюць новыя вялікія і ганарымыя задачы. Яны закліканы глыбока і арысць паказваць сродкамі мастацтва ўсё перадавое ў нашым жыцці. Усё тое, што дапамагае нашаму руху наперад да камунізма. Ганарым абавязак работнікаў савецкага тэатра — адлюстраванне ў творах мастацтва гераічныя падзеі нашых дзён, каронныя змены, якія адбыліся ў нашай рэчаіснасці, асабліва за апошнія гады, паказваць савецкага чалавека ва ўсім багатым

яго духоўнага жыцця і стваральнай дзейнасці. Разам з тым работнікі мастацтва павінны выкрываць перажыткі старога ў свядомасці людзей, правыя кансацы, агляду, месцітца, ушляху ўласніцкай ідэалогіі — усё тое, што перашкаджае нам у будучыні камуністычнага грамадства.

Важнай умовай далейшага росту савецкага тэатральнага мастацтва з'яўляецца павышэнне мастацкага майстэрства драматургаў, рэжысёраў і акцёрў, вылучэнне і выхаванне маладых таленавітых творчых кадраў. Сіла савецкага тэатра — у праўдзі і велічы яго камуністычных ідэй, у шырокай даступнасці яго мільёнам глядачоў, у развіцці рэалістычных традыцый. Пошукі новых сцэнічных мастацкіх форм, індывідуальных творчых раінаў павінны заўсёды спалучацца з вернасцю прынцыпам сацыялістычнага рэалізму. Метад сацыялістычнага рэалізму раскрывае перад дзеячамі тэатра бажаную прастору для прыкладання свайго таленту, ажыццяўлення творчых задум і пошукаў у самых разнастайных жанрах тэатральнага мастацтва.

Гаворачы аб тым, што наш народ чакае ад работнікаў мастацтва новых арыяна і хвалючых спектакляў на надзвычайна тэмны і аб гераіх камуністычнага будаўніцтва, Цэнтральны Камітэт выказаў упэўненасць у тым, што дзеянні савецкага тэатра пачасна выканаюць задачы, якія стаяць перад імі.

У адрае канферэнцыі было атрымана таксама прывітанне ЦК ВЛКСМ.

З закліковымі словамі выступілі таварышы Н. Міхайлаў і В. Лаўраноў.

Над бурным, доўга неабуваючым воллесці ўсёй залы ўдзельнікі канферэнцыі прынялі тэст п'есы Цэнтральнага Камітэта КПСС.

У сваім пісьме работнікі савецкага тэатральнага мастацтва, удзельнікі канферэнцыі, звяртаюцца да Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза з памучэннем глыбокай і сардэчнай удзячнасцю ў тым, што дзеянні савецкага тэатра пачасна выканаюць задачы, якія стаяць перад імі.

У адрае канферэнцыі было атрымана таксама прывітанне ЦК ВЛКСМ. З закліковымі словамі выступілі таварышы Н. Міхайлаў і В. Лаўраноў.

У цеснай сувязі з жыццём

Дзяржа Марыя Пракаповіч два гады назад не цікавілася кнігамі, некае не было часу. «Ші ж усё перачытаеш?» — гаварыла яна Марыі Сотатавай.

Але аднойчы пабў з ёй гутарку пра кнігі актывіст бібліятэкі С. Гатавіцкі. З захваленнем расказаў ёй пра тое, што сам прачытаў і нават не заўважыў, з якой цікавасцю слухала яго калгасніца, які спела ў яе рашэнне прачытаць усё незнаёмыя ёй кнігі, пра якія так хораша гаварыў С. Гатавіцкі. Так Марыя Пракаповіч

стала актыўным чытачом Палецкішскай сельскай бібліятэкі.

Са ступамі кніг абходзілі кніганомы калгасныя двары. Яны праводзілі гутаркі «Хто многа чытае, той многа ведае», «Кніга — крыніца ведаў». Пасля гэтага літаратура стала чытаць многія палыводы і жыццёвады.

— Але адных гутарак мала, — сказаў на пасаджэнні савета бібліятэкі сакратар партарганізацыі тав. Гурын. — Нам неадходна арганізаваць абмеркаванне новых кніг.

Так і зрабілі. За апошнія два гады бібліятэка правала больш 15 канферэнцый чытачоў. Цікава і змястоўна праведзены ў бягучым годзе канферэнцыя па раману «Зары насустрэчу» В. Калжунікава і апавесці «У Забалотці дзее» Я. Брыля.

Селета бібліятэка правала некалькі тэматычных вечаў. Яны былі прысвечаны такім пытанням, як дружба народаў, маральнае аблічча моладзі. Таксама добра праійшоў вечар «Дагонім Амерыку па вытворчасці малака, мяса і масла на душу насельніцтва».

Бібліятэка дамагаецца таго, каб калгаснікі чыталі не толькі мастацкую, але і сельскагаспадарчую літаратуру. Дзяржа Гелена Міцкевіч прачытала брашуры «Кармленне малочных кароў», «Догляд маладняка» і інш. Кнігі дапамагалі ёй стаць перадавой дзяржа раёна. Моцна пасабраваў з кнігай брыгадзір Мечыслаў Дзяржа. Гэтая дружба спрыяла таму, што ў брыгадзе атрыманы высокія ўраджай збожжавых. Добра ўраджай ільну і кукурузы вырошчале вялікі кнігалюб звеняца Моніка Міцкевіч і іншыя.

Прапаганда кнігі бібліятэка вядзе пры дапамозе лозунгаў, плакатаў, дыяграм, выставак «Што чытаць калгаснаму жывёлаводу», «Перадавы вопыт у сельскай гаспадарцы», «Кукуруза — на палі нашага калгаса». Усё гэта адгратала станоў-

чыю ролю ў вырашэнні гаспадарчых задач. Адначасова ў калгасніцкай навісале цікавасць да навукова-папулярнай літаратуры. Толькі ў бягучым годзе бібліятэка выдала калгаснікам больш 150 экзэмпляраў розных брашураў па гэтых пытаннях.

Бібліятэка арганізавала цыкл калектывных чытанняў і аглядаў літаратуры на тэмы «У вайну за Вялікі Кастрычнік» і «Устаўленне Савецкай улады ў Заходняй Беларусі».

Прапаганда кнігі вядзецца і праз насценны друк. У насценных газетах калгаса і сельскага Савета актывісты пішуць пра перадавых кніганом, лепшых чытачоў, пра новыя кнігі, якія паступаюць у бібліятэку.

Умела і разнаакаваля форма прапаганды кнігі дзе свае вынікі. У калгасе імя Кірава у кожным з 300 калгасных двароў чытаюць кнігі сельскай бібліятэкі.

Кніга дапамагае хлеббарам паспяхова вырашаць пастаўленыя партый і ўрадавыя задачы на крутому ўздыму сельскай гаспадаркі. Калгас імя Кірава, на тэрыторыі якога разамчана Палецкішская сельская бібліятэка, — перадавы ў Воранаўскім раёне. Тут з году ў год вырошчваюць высокі ўраджай ўсіх культур. Калгас у канцы жніўня выканаў гадавы план продажу дзяржаве мяса, малака і воўны.

Бібліятэка дзейна рыхтуецца да 40-годдзя Беларускай ССР. Рыхтуецца канферэнцыя чытачоў «Дасягненні Беларусі за 40 год Савецкай улады». Намечана правесці тэматычныя вечары, вечары пытанняў і адказаў, сустрэчы з перадавікамі калгаснай вытворчасці, са старымі камуністамі, удзельнікамі Айчынай вайны.

Міністэрства культуры БССР прасоўвае гэты бібліятэчны ганаровае званне «Лепшая бібліятэка рэспублікі». Усёй сваёй работай яна апраўдае гэтую высокую назву.

Г. КАВАЛЬЧУК, рэдактар воранаўскай раёнавай «Шлях сацыялізма».

МЕСЯЧНІК КНІГІ З ЛЮБОЮ ДА СПРАВЫ

Школьнікі прынеслі вам запрашэнне, і я вырашыў наведваць магазін, — сказаў грамадзянін М. Кантараў і паказаў на прылавок лістоўку.

Прадаўчыца 14-га кніжнага магазіна г. Нова-Барысава Ніна Васільеўна Астапава пазнала лістоўку. Так, гэта была лістоўка, якую распаўсюджваў магазін па ўсёму гораду. У ёй гаварылася, што да месячнай кнігі магазін атрымаў многа палітычнай, мастацкай і сельскагаспадарчай літаратуры. Уладна кажучы, Кантараў і раней быў частым наведвальнікам, але цяпер зайшоў па запрашэнню.

— Што вы жадаеце набыць? — спытала Астапава. — Мы атрымалі многа новых твораў беларускіх пісьменнікаў.

— Гэта добра. Пакажыце, калі ласка...

— Вось «Крыніца» Шамякіна, «Сід на дэрзком» Мехова, «Па вочных сцяжках» Паслядовіча.

— Я даўно хачу набыць «Крыніца», — гаворыць Кантараў. — Цяпер возьму гэтую кнігу.

Такія размовы ў магазіне № 14 можна пачуць штодзённа. І гэта не выпадкова. Да месячнай кнігі работнікі кніжнага магазіна падрыхтавалі добра, і цяпер, падвздожыць вынікі першых двух тыдняў, з задавальненнем адзначаюць: жыхары горада любяць беларускую кнігу, ахвотна набываюць яе. Справа толькі ў тым, што распаўсюджванне кнігі трэба займацца штодзённа, з любоўю. У дні месячнай кнігі запрошаны ў магазін не толькі асобныя аматары кніг, але і бібліятэкары прадпрыемстваў. Так, напрыклад, зашлі работнікі бібліятэкі пілінінай фабрыкі. У гэты ж дзень яны ўзялі рознай літаратуры на 500 рублёў. Сярод кніг — творы П. Броўкі, Э. Карпава, М. Аўрамчыка, У. Караткевіча, А. Чарнышэвіча. Работнікі дзіцячай бібліятэкі ўзялі літаратуры на тысячу руб

НАСУСТРАЧ ПІСЬМЕННІЦКІМ З'ЕЗДАМ

Размова са сваімі чытачамі

Напярэдадні IV рэспубліканскага і III Усеагульнага з'ездаў пісьменнікаў і бібліятэкаў Мінскай вобласці ўмацаваліся прапаганда твораў беларускіх пісьменнікаў. Значна папоўніліся кніжныя фонды. Прапаганда літаратуры праводзіць калектыўныя чытанні і гутаркі, літаратурныя вечары і канферэнцыі чытачоў па творах беларускіх пісьменнікаў. У многіх бібліятэках аформлены кніжныя выстаўкі і плакаты аб поспехах беларускай літаратуры за сорок год Савецкай улады.

У гэтай рабоце пачынае месца займаюць сустрэчы пісьменнікаў з чытачамі. Сябра П. Броўка сустрэчы з чытачамі на канферэнцыях па кнізе «Калі зліваюцца ракі», арганізаваных Дзяржынскай і Мярэцкай раённымі і Паляўнскай сельскай бібліятэкамі Мінскага раёна. І. Шамякіна прыняў удзел у канферэнцыях чытачоў па раманах «Крыніцы» і «Лабанскі раён» бібліятэкамі ў бібліятэках Негародскага сельскага клуба Дзяржынскага раёна. М. Танк прысутнічаў на канферэнцыі чытачоў па яго творах «Ігар» і «Лясныя чытанні» ў бібліятэках Мінскага раёна. У Пешчаніцкім раёне на літаратурна-мастацкім вечары «Поспехі беларускай літаратуры за 40 год» выступілі беларускія пісьменнікі А. Астравіцкі, А. Астапенка, Я. Савіцкі. У Крупскай раённай бібліятэцы праведзена канферэнцыя чытачоў па кнізе В. Лынькова «Партызанскі край».

Гэтыя прыклады — сведчанне цеснай сувязі савецкіх пісьменнікаў з жыццём, з чытачамі.

Недзя не адзначаць сістэматычную работу Дзяржынскай раённай бібліятэкі (загадчыца Б. Сівашынская) па прапаганда твораў беларускіх пісьменнікаў. За апошнія гады тут праведзены канферэнцыі чытачоў па творах «Глыбокае пламя», «У добры час», «Крыніцы» І. Шамякіна, «Расцеае непадоўга» А. Кулакоўскага, «Вяселле дні» М. Лынькова. Усе канферэнцыі прайшлі з удзелам аўтараў кніг. Тут праведзены і вечар сустрэчы з пісьменнікамі-землякамі С. Шумкевічам, А. Вольскім і І. Калеснікам.

Асабліва цікава прайшла ў Дзяржынскай раённай бібліятэцы канферэнцыя чытачоў па раманах «Калі зліваюцца ракі». Яна рыхтавалася паўра года. У магазінах было набыта 18 экзэмпляраў кнігі. Быў аформлены бібліятэчны плакат «Чытайце

раман П. Броўкі «Калі зліваюцца ракі». З вялікай цікавасцю чытачы разглядалі ілюстраваную кніжную выстаўку, прысвечаную творчасці пісьменніка. У час падрыхтоўкі канферэнцыі па прадпрыемствах і ў бібліятэцы праводзіліся гутаркі аб творах П. Броўкі, калектыўныя чытанні яго рамана. Чытачы шырока інфармаваліся аб падрыхтоўцы канферэнцыі. За час падрыхтоўкі канферэнцыі зроблена 110 кнігачытачых раман «Калі зліваюцца ракі».

У дзень канферэнцыі ў памяшканні раённага Дома культуры сабралася больш 500 чалавек. У прэзідыуме канферэнцыі — аўтар рамана, сакратары райкома партыі, лепшыя чытачы, актывісты.

Кароткім уступным словам канферэнцыю адкрыла загадчыца раённай бібліятэкі Б. Сівашынская. Яна прапанавала чытачам выказаць думкі аб раманах. Наступна беларуская сярэдняй школы М. Трапак характарызаваў творчасць П. Броўкі, спыніўшыся на ідэйным зместе рамана «Калі зліваюцца ракі». Заканчыўшы выступленне, яна гаворыць: «Гэты твор — яркае сведчанне таго, што пісьменнік ідзе ў наперад з жыццём, імкнецца адлюстраванню самай актуальнай, хваляючай нас пытанняў сучаснасці. Вось чаму творы Пятруся Броўкі такія блізкія і аразумелыя нам, савецкім чытачам».

Затым выступіў рабочы рамбаман І. Каадавер. Ён зазначыў, што ў нашай літаратуры галоўныя героі — рабочыя і калгаснікі, прадстаўнікі народнай інтэлігенцыі. Так, прагаворыў раман «Калі зліваюцца

ракі», наогура запамініў вобразы Якуба Панаасавіча Гаманька, Яна Лайдана, Каспара Круціна, Юлія Мешкаліна і інш. Раман гаворыць аб непарунай дружбе народаў нашай краіны, ён капаісам прастай народнай мовай.

Чытач бібліятэкі І. Каленікава гаварыла аб вобразах Алеся і Анежкі, якія спадабаліся ёй. Аднак, — зазначыла яна, — аўтар усё ж мала паказаў цяжкасці, з якімі давялося сутыкнуцца будаўнікам гідрэлектрастанцыі, і з іх у жыцці значна больш, чым у раманах. У цэлым жа раман — новае дасягненне беларускай літаратуры.

Работы А. Жукоўскі характарызаваў вобразамі Нікіфаровіча і Захара Рудана. Ён выказаў думку, што вобраз Нікіфаровіча дадзены недастаткова ярка і выразна.

Наступна руская сярэдняй школы Н. Веліка, гаворачы аб вобразе Гаманька, Алеся Івановіча і іншых дзеючых асоб рамана, зрабіла крытычныя заувагі ў адносінах некаторых вобразаў і кампазіцый рамана.

Чытач бібліятэкі Н. Ярчоўскай характарызавала жаночыя вобразы — Анежку, Зосію, Агату і інш.

— З раманах, — сказаў шафер Э. Пасад, — я азнаёміўся, калі ён быў апублікаваны ў часопісе «Полымя». Кніга прыйшла мне па душы, бо аўтар узяў цікавую тэму, добра раскрыў вобразы, праўдзіва паказаў жыццё калгаснікаў, будаўніцтва гідрэлектрастанцыі. Усё гэта ўзята з жыцця.

У заключэнне канферэнцыі Пятруся Броўка расказаў аб сваіх творчых планах, аб старым раманах, адказаў на пытанні, прагаворыў новыя свае вершы.

Трэба адзначыць, што работнікі Дзяржынскай раённай бібліятэкі маюць шырокі актыўны чытач. Таму на кожнай канферэнцыі выступаюць усё новыя і новыя чытачы. Гэта відавочна прыкладзе канферэнцыі чытачоў па раманах У. Карпава «За годам года», якая праводзілася бібліятэкай у мінулым месяцы з удзелам аўтара рамана.

Як гэта канферэнцыі выступіў рабочы прамкамбіната П. Анціпаў. Ён спыніўся на тым, як аўтар у раманах паказаў ролю Камуністычнай партыі ў аднаўленні разбуранага ворагам горада. Работні І. Лойка характарызаваў вобраз Кастуся Алешкі, звязаў сваё выступленне з паводзінамі моладзі свайго горада. Старшы майстар крайдлавага заводу А. Кісеў расказаў аб працоўным падзвігу беларускага народа ў аднаўленні сталіцы рэспублікі. На канферэнцыі выступіў інжынер-будаўнік І. Тумас, чытач Б. Яўчыч і інш. У. Карпава расказаў чытачам аб стварэнні рамана, адказаў на пытанні.

Вопыт Дзяржынскай раённай бібліятэкі па правядзенні канферэнцыі чытачоў з удзелам нашых пісьменнікаў — сведчанне дзейнай прапаганды твораў беларускай літаратуры.

Ф. ГАРЭЛІК, загадчык метадычнага кабінета Мінскай абласной бібліятэкі імя А. С. Пушкіна.

Аб майстэрстве перакладу

Канстанцін Паустоўскі — пісьменнік вельмі сваясабытны. Яго творы — добры зор пераказанні мастацкай формы. Ён можа фразай зрабіць цудоўна чытаць амаль фізічна адчувае шорах хвадкі і ветру.

Узвеш, напрыклад, «Аповесць пра лясны». Яна напісана эканамна. У пісьменніку ёсць свае правілы, аб якіх ён пісаў: «Самая дзейная проза — гэта проза сціслая, з ле выкінута ўсё лішняе, усё, што можна не сказаць, пакінута толькі тое, што скажаць усім неабходна. Ніводнага гукі для красы» («Залатая ружа»).

Дзяржаўнае выдавецтва БССР зрабіла добрую справу, што выдала на беларускую мову дзве аповесці К. Паустоўскага «Нараджэнне мора» і «Аповесць пра лясны», якія пераклалі Ус. Краўчанка і А. Кучар.

Перакладчыку трэба адчуваць усё ноемем стылю пісьменніка. Але, нажалі, не заўсёды так бывае. Паглядзіце, што засталося ад Паустоўскага ў перакладзе яго на беларускую мову. Калі чытаеш «Аповесць пра лясны» ў арыгінале, заўважаш, як доўга мастак шукаў запавятае слова, якое б вобразна перадавала думку. У перакладчыку ж А. Кучара заўважаш іншае — зойгі мягаслоўны перыфараз, сустракаем тое, што мастак выказаў, як лішняе.

Прыклады такога перыфаразу можна сустрэць на кожнай старонцы: «посветляло» — «стала больш светла», «пріпустава» — «стаў хутка сыпаць», «стухіла» — «зрабіў крок», «едзь стых толькі ў сумерках» — «дождж сунуўся толькі тады, калі ўжо змеркла», «обмежала» — «зрабілася зусім мелкай», «очыстилось» — «зрабілася чыстым» і г. д.

Усім вядома, якую вялікую вобразную функцыю выконваюць у сказе тропы. Флабер нават казаў, што тропына метафара можа сабраць увагу чалавек старонкі, і перакладзе ж добрая палова істоты і метафара недакладная, слабая, альбо наогул заменены збытым сухім выразам. Вось напрыклад: «Была ў зводнай іграе холадная паўна» — «ноч была зорная», «красная цэна» — «самая буйная цэна», «пошлі тэні» — «лялі тэні», «дымніца» — «відані», «разліло луком» — «пахла чыбуляй» і г. д.

Зыходзячы з таго глыбокага разумення, што ў прыродзе наогул няма суцэльна чыстых колераў, што прырода асабліва малюўчая ад таго, што асветлена, прыгнутае, прайшоўшым праз пласты вільготнага паветра сонечным святлом, Паустоўскі выбраў асноўнай пачатковай фарбай эпітэты адцення. Яго пры перакладзе неабходна захоўваць.

Перакладчык гэтага не заўважыў. Вось

прыклады, якія трапілі на вочы: «сполуствяж» — «святло», «воздушная вешч» — «лёгкае рэч», «сырой блеск» — «вільготны блеск», «нагретая кора» — «цепляя кара», «вільны агонь» — «слабы агонь», «вороватая молюха» — «нечаканая маланка» і г. д.

Пры перакладзе імём, устойлівым слоўзлучэнняў, тропных вобразаў трэба адпаведную увагу звартаць на падбор адпаведных эквівалентаў альбо іншых дакладных сродкаў мовы, інакш страціцца нацыянальнае каларыт характараў і мовы твора.

Перакладчык жа іны раз так нехайна перакладае імём, што атрымаецца бяссэнсца, як напрыклад: у Паустоўскага «Чорт возмі!» — перакладае «Хто ведае, падумай Ляонцеў», — як бы гэта сабраць свае думкі (?) і знайсці яна?» Часта ад такога перакладу мяняецца сэнс наогул. У Паустоўскага змораны Чайкоўскі жа фурману: «Не ной, Иван, ради бога!» — і гэта добра перадае стан кампаніі. У перакладзе так: «Не гані, Иван, ради бога!» (стар. 17) — атрымаецца, што возчык зусім загнаў нава.

І самае, бадай, цяжкае для перакладчыка — данесці ў сваім перакладзе рытм прозы, любімым канструкцыі, малюнак фразы пісьменніка. Кучар зусім мала звартаў увагі на гэты бок. Чыстая мілагучная проза Паустоўскага, якая музыкальна радка перадае настроі, у перакладзе атрымаецца грубай і неадпаведнай, яна нават у некаторых месцах цяжка чытаецца.

Зарываецца гэта яшчэ і таму, што перакладчык не ўлічыў асаблівасці беларускай фанетыкі з яе сістэмай запавяраўшых злучных і гартаніцца. Для злучных рэчэй гэта вельмі добры сродка, але для тонкай лірычнай прозы патрэбна пазбягаць вялікай колькасці запавяраўшых гукі. У радзее, дае аўтар піша аб дзівоўнай музыцы маснін, сцен, сталі і даху старога дома і дзе патрэбна захаванне плаўна і мілагучна рытм фразы, трэба пазбягаць неадпаведных сказаў, нахвосты такіх: «Часам уначы прычынаюцца Чайкоўскі чу?» (стар. 6). Некалі Горкі нават такую фразу, як «Очень жалко — жестоко ответил Жан», лічыў немагчымай у перакладзе.

Затое там, дзе самім тунаннем сказа, выкарыстоўваючы прыём гукапераймання, трэба фанетычна выразнае малюнак, перакладчык забывае аб гэтых пудоўных магчымасцях беларускай мовы. Паустоўскі, апісваючы пазненне дрэва, падборам слоў з адпаведнымі гукамі вельмі дакладна

жа не дае і поўнай характарыстыкі нават тых аўтараў, вывучэнне якіх патрабуецца праграмай. Тама гэты выкладаецца амаль ва ўсіх класах, а падручнік дае матэрыял вельмі абмежаваны.

Няма ў нас і метадзі беларускай мовы для 5—7 і 8—10 класаў, адсутнічае падручнік па мове для 8—10 класаў. Вучні 8—10 класаў вымушаны працаваць па дапаможніку М. І. Жырэвіча для 5—7 класаў. Праўда, была спроба стварыць такі падручнік, але ён у першым выданні не атрымаў станаўчай ацэнкі, і далейшай работы ў гэтым кірунку не праводзіцца.

У мінулым годзе Дзяржаўнае выдана-педдаггучнае выдавецтва БССР запанавала выдаць зборнік дыктовак для 8—10 класаў, праводзілася работа для ажыццяўлення выдання, але Міністэрства асветы БССР з-за малай колькасці галін, якія адносяцца на вывучэнне роднай мовы ў 8—10 класах, падчыла немагчымым выдываць такі зборнік. Міністэрства, напэўна, дабылася пра тую колькасць настаўнікаў, якія штодзёна траціць многа часу на аднаўненне лаасобных сказаў для ілюстрацыі тлумачэння, для правядзення амацавання моўных правіл і нават для кантролю ведаў вучняў. Хто б з настаўнікаў адмовіўся мець на сваім сталі такі зборнік. Яго пубяч з другімі кнігамі таксама патрэбна выдываць.

Напярэдадні саракагоддзя БССР і чарговай з'езду пісьменнікаў неабходна дагатава прадуць, прадуцьдзец гэта ў выдываць планах на бліжэйшыя гады, каб ацэніць разнак па запавячанасці перад школай.

І. БЫХАВЕН, выкладчык беларускай літаратуры Лынтунскай СШ Пастаўскага раёна.

на і падрабязна самай рытмікай перадае дзеянне: «Дерево начало медленно крутиться к дороге и вдруг рухнуло, вращая соседние сосны». У перакладзе, нягледзячы на магчымасці беларускай мовы, гэта гукапераймальная рытміка перададзена слабай.

Мы спыніліся на найбольш вядомых недакладнасцях перакладу. Што датычыцца парадку слоў, рытмікі фразы, прыёму заканчэння сказа або абзаца, то такіх тонкасці зусім не цікавіць перакладчыка.

Другую аповесць «Нараджэнне мора», якая змешчана ў зборніку, пераклаў Ус. Краўчанка. Пераклад атрымаўся больш кваліфікаваным, таму што Краўчанка зварнуў сур'яную увагу на шліфоўку моўнай формы перакладу, але збядненне і паслабленне ў параўнанні з арыгіналам пачытачым фарбаў характара і для яго таскама.

І яшчэ аб чым нам хацелася сказаць: невядома, чаму выдавецтва пазнаміла беларускага чытача толькі з гэтымі творамі пісьменніка ў Паустоўскага ёсць шмат твораў і апаўданаў, асабліва «Маленькая аповесць», якія б мелі не меншую цікавасць для беларускага чытача.

Перакладчыку самай спецыфікацыі працы, калі можна так сказаць, дадзена права прадаўцаў нашы літаратуры фэсаазнаму чытачу і наадварот. А зусім не шмат трэба, каб з цудоўнай высокамастацкай рачы, калі не ўлаўдываць стылю пісьменніка, зрабіць шорае невыразнае чыта, і чытачу, на мову якога зроблены пераклад, нічога не застаецца, як склацаць сваю думку аб аўтары па гэтым, магчыма ўжо загубленаму твору.

Трэба асузіць і такую практыку, калі ў некаторых рэдакцыях у якасці перакладчыкаў прыцягваюцца людзі зусім далёкія ад літаратуры.

Выдываецца мастацкай літаратуры трэба прадаўцаў сур'яна патавванна для яе перакладу. Крытэрым вартасці мастацкага перакладу павінна быць старая агульнавядомая іспіна: калі ў перакладзе не перададзены нават змест, якое можна яшчэ правярніць, але калі перакладчык не змог данесці стылю арыгінала, характэрнага малюнак фразы, пераклад трэба лічыць нягодным і справу пачынаць спачатку.

Мы неадарма распачалі размову аб перакладзе твораў К. Паустоўскага на беларускую мову. Гэты прыклад найбольш характэрны ў адносінах тых недахопаў, якія ў нас ёсць у гэтай справе. І на чарговым з'ездзе пісьменнікаў пытанні мастацкага перакладу павінны заняць значнае месца. А. ЯСКЕВІЧ.

Рускі народ не забывае беларускага песняра

Многім вядома падмаскоўная станцыя Вуэжэ непадалёку ад Клязьмы, дзе знаходзіцца санаторый Акадэміі навук СССР. Тут у 1944 г. жыў некаторы час народны паэт Беларусі — Якуб Колас.

Калі нямецкія захопнікі ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны часова акупіравалі тэрыторыю нашай рэспублікі, Якуб Колас паўдас спой родны край і эвакуіраваўся на Усход. На дарозе ён спыніўся ў брата жонкі — Мікіла Дзімітравіча Каменскага, які жыў пад Масквою, недалёка ад станцыі Клязьма, у сале Зяліна.

Якуб Колас вельмі моцна перажываў разлуку са сваімі роднымі мясцінамі: Зямля мая, разлучаны з табою, Табыд лышу, табою я жыў, Прад вама ж воіны, байцы-героі, Я ў радасці схіляю галаву.

Зямля мая, краіна непакоры! Ты голас мой даўчы у шуме гроз: З табою я дзялю пакуты, гора, — З дзяцінства я з таім злучыў свой лёс.

пісаў Якуб Колас у пачатку 1943 г. у вершы «Мая зямля».

У хуткім часе Якуб Колас эвакуіраваўся разам з АН БССР, віцэ-праэзідам акадэміі і з'явіўся ў Ташкент.

Калі АН БССР пераехала ў 1943 г. у Маскву, Якуб Колас выяздаў разам са сваёй жонкай у Ташкент і спыніўся ў М. Д. Каменскага, дзе і пражыў да ліпеня 1945 г. да моманту вяртання ў Мінск. У гэтым доме Якуб Колас асабіва многа працаваў: пісаў вершы, публіцыстычныя артыкулы, заканчваў паэмы «Сух у лесе» і «Адулата». У сваіх творах гэтага перыяду

паэт выкрывае нямецкі фашызм, паказвае героізм і барацьбу беларускага народа супраць гітлераўцаў. Аўтар вершы, што ў хуткім часе народы Савецкага Саюза атрычываюць свае зямлі ад няпрощаных гасцей — Беларусі стане свабоднай.

Дык вер жа, вер, зямля, мая матуля! Няхай вясны дзень не змеркнеў, не пагае, І далі сінь зноў ласкай нас атуліць, І прыдзе нам збавення светлым час.

Дом М. Д. Каменскага стаў сваясабытным штабам беларускай літаратуры таго перыяду. Яго наведвалі К. Краўца, П. Броўка, П. Глебка. У гэтым доме некаторы час жыў і Янка Купала. Сюды прыходзілі пісьмы да Якуба Коласа ад К. Чорнага, які ў канцы 1943 г. вёў усе літаратурныя справы рэдакцыі «Савецкай Беларусі». Яны разам абмяркоўвалі праблемы, якія сталі перад беларускай літаратурай у той перыяд, класіфікацыі аб далейшым дзеі развіцця.

У іспірацыі час на фасадзе дома Мікіла Дзімітравіча Каменскага ў сале Зяліна па рашэнню Маскоўскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных устаноўлена мемарыяльная дошка, на якой залатымі літарамі на рускай і беларускай мовах напісана:

«У гэтым доме ў 1943—1945 гг. жыў і працаваў класік беларускай літаратуры народны паэт БССР Якуб Колас (Міцкевіч Канстанцін Міхайлавіч)».

Гэтым самым рускі народ лічыць разам са сваёй зямлю і павагу да беларускага народа і, у першую чаргу, да класіка беларускай літаратуры — Якуба Коласа.

М. БАЗАРЭВІЧ.

В ЭТОМ ДОМЕ В 1943—1945 ГГ. ЖИЛ И РАБОТАЛ КЛАСИК БЕЛАРУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ, НАРОДНЫЙ ПОЭТ БССР ЯКУБ КОЛАС (МИЦКЕВИЧ КОНСТАНТИН МИХАЙЛОВИЧ). У ГЭТЫМ ДОМЕ В 1943—1945 ГГ. ЖЫЎ І ПРАЦАВАЎ КЛАСІК БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ, НАРОДНЫ ПЭТ БССР ЯКУБ КОЛАС (МІЦКЕВІЧ КАНСТАНТІН МІХАЙЛАВІЧ).

На адмычку: дом на станцыі Клязьма Ярэслаўскай чыгункі, у якім жыў у 1943—1945 гг. Якуб Колас. Фота А. Прохарава.

Унікальная газета

(3 гісторыі беларускага савецкага друку)

Пасля вызвалення Савецкай Беларусі ад беларускіх акупантаў 31 ліпеня 1920 г. ў сталіцы рэспублікі — Мінску выхадзілі газеты «Звязда» і «Савецкая Беларусь» на рускай мове. Хутка (з 15 жніўня) «Савецкая Беларусь» пачала выхадзіць на беларускай мове. Апроч названых двух у Мінску тады выдываліся і вельмі сваясабытныя газеты «Работніцка-сялянская Беларусь» з падзаглаўкам «Вязьнярыя штодзённая насяненца газета». Тэкст друкаваўся толькі на адным баку папаса, каб газету можна было наклеіваць на вітрынах, сценах і плакатах. Памерам у адну паласу газета гэтага выдывалася Палтуўскай дзінем. Заходзячы выдывалася на беларускай мове. Цяпер не з'явілася, можна знайсці толькі ў буйнейшых бібліятэках і архівах Масквы і Ленінграда. Рэдагаваў газету беларускі пісьменнік і грамадскі дзеяч З. М. Жыдуновіч (Шчышка Гарты). Амаль усе перадавыя артыкулы газеты, першы нумар якой выйшаў 4 жніўня 1920 г., пісаў самі Жыдуновіч. У артыкуле «Работніцка-сялянская Беларусь» ён піша, што пасля года цяжкай акупацыі і панскага прыгнёту Беларусі з дапамогай рабочых і сялян Савецкай Расіі зноў стала свабоднай Савецкай рэспублікай. «Вольны народ Беларусі зноў атрымаў магчымасць свабодна будываць сваё жыццё, залучаць цяжкія, балочныя раны панскай няволі».

На гэтым «Беларусь» — савецкая рэспубліка Жыдуновіч выкрывае акупантаў і іх паслугачоў — беларускіх нацыяналістаў: «... як немцы, гэтак і польскія пань, падзвекі і глум, пад стогамі і гвалтам над беларусамі, мелі яшчэ нагласць, глуміцца над Беларусію, гутарыць аб нейкай «незалежнай Беларусі рэспубліцы». Мелі бастыдства і бессаромнасць крычаць аб гэтым на ўвесь свет, абманваючы дзверочных чымных людзей і замяваючы да свабодных машынаў, прадаўцаў і махляроў нібы з «Беларусі»».

Калі 8 жніўня 1920 г. на Мінскай губерні быў аб'яўлены «Тыдзень дапамогі параненым вярш «Варонежцы», З. М. Жыдуновіч у артыкуле «Дапаможнік параненым вярш «Варонежцы» звартаецца да рабочых і сялян дапамагаць грашмы, хлебам, адзеннем і ўсім, хто чым можа, Чырвонай Арміі і асабліва параненым байцам.

У іных артыкулах («Замачоваўшце Савецкую Уладу», «Б'юць травоў», «Сачыце

за ім» і інш.) З. М. Жыдуновіч заклікае працоўных умоваць Савецкую Уладу, выкрывае антысавецкія пропускі імперыялістаў Англіі, Францыі і Амерыкі.

Мяркуючы па перадавым, газета апертаўна адгукалася на ўсе пазей багучыя ўнутранага і міжнароднага жыцця.

У радзее «Абарона савецкай рэспублікі» газета штодзённа арукавала інфармацыяю аб ходзе барацьбы з інтэрвентамі і белгавардзёінамі на ўсіх франтах Савецкай Расіі.

У радзее «Весткі з-за граніцы» асвітлялася барацьба працоўных Германіі, Англіі, Францыі і іншых краін супраць вайны з Савецкай Расіяй. У радзее нумароў паказана барацьба нямецкіх чыгуначнікаў супраць прывозу зброі праз Германію для барацьбы з Расіяй. Рабочыя Даніцыа адмовіліся адрываць зброю для панскай Польшчы. На станцыі Мансбург (Германія) рабочыя выкінулі з вагонаў зброю і боепрыпасы і знішчылі іх.

У кожным нумары газеты расказвалася пра дапамогу беларускага народа, якую ён аказваў Чырвонай Арміі (раздзел «Якуб чырвоны Беларусі»). Так, у Мінску наліч 400 чалавек записалася добраахвотнікамі ў Чырвоную Армію.

На грошы, сабраныя беларускімі працоўнымі, былі адкуплены шпіталі для чырвонаармійцаў у Асіпавічах, Наваруду, Баранавічах і Слоніме. У Мінскім павеце ўсё прапагандазнае насельніцтва адправаляла лідзіна дзень на палых сем'ях чырвонаармійцаў.

Пра ўсё гэта нам расказваюць пажоўжылыя старонкі гэтай цікавай газеты. Трэба таксама адзначыць, што гэта была першая савецкая газета на беларускай мове ў Мінску.

У газете «Работніцка-сялянская Беларусь» змяшчаліся вершы. У № 3 ад 6 жніўня надрукаваны першыя вершы «Новае» Ц. Гартнага, у якім паяў да каршыню цяжка жыцца беларускаму народу ў перыяд акупацыі. У другім нумары газеты змешчаны вершы А. Вольнага «Да вялікай смуті камунараў». У газете ад 8 жніўня 1920 г. (№ 13) змешчаны адыні з першых вершаў вядомага беларускага паэта Мікаса Чарота «Адулата», напісаныя по сапраўдным прэзвішчам — М. Кулябка.

Газета «Работніцка-сялянская Беларусь» мае вялікую цікавасць для гісторыкаў і бібліяграф

